

بهترین روش‌های مدیریت پسماند: راهنمای تصمیم‌گیران در کشورهای در حال توسعه

سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحده آمریکا (EPA) دفتر حفاظت و بازیابی منابع

نویسنده: (EPA) سازمان حفاظت محیط زیست آمریکا، دفتر حفاظت و بازیابی منابع

مترجمین: دکتر فاطمه مومنی‌ها (استادیار مرکز تحقیقات مواد زائد جامد پژوهشکده محیط زیست دانشگاه علوم پزشکی تهران)

مهندس معصومه حشم فیروز (دانشجوی دکتری مهندسی بهداشت محیط دانشگاه علوم پزشکی تهران)

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور	بهترین روش‌های مدیریت پسماند: راهنمای تصمیم‌گیران در کشورهای در حال توسعه / نویسنده (EPA) سازمان حفاظت محیط زیست آمریکا، دفتر حفاظت و بازیابی منابع؛ مترجمین فاطمه مومنی‌ها، معصومه حشم فیروز؛ ویراستاری موسسه نگاه نو تهران.
مشخصات نشر	تهران : شهرداری تهران، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، انتشارات، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	۱۱۲ ص: مصور (رنگی)، جدول، نمودار.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۵۲۵۶-۷۵-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبیا
یادداشت	عنوان اصلی Best Practices for Solid Waste Management: A Guide for Decision Makers in Developing Countries, 2020
یادداشت	کتاب حاضر با عنوان: بهترین روش‌های مدیریت پسماند جامد: راهنمایی برای تصمیم‌گیران کشورهای در حال توسعه آژانس حفاظت محیط زیست ایالات متحده اداره‌ی بازیابی و حفاظت منابع... و با ترجمه فاطمه یوسفیان... [اودیگران] توسط انتشارات جهاد دانشگاهی، سازمان انتشارات، واحد قزوین در سال ۱۴۰۲ ترجمه و منتشر شده است.
عنوان دیگر	راهنمای تصمیم‌گیران در کشورهای در حال توسعه
عنوان دیگر	بهترین روش‌های مدیریت پسماند جامد: راهنمایی برای تصمیم‌گیران کشورهای در حال توسعه آژانس حفاظت محیط زیست ایالات متحده اداره‌ی بازیابی و حفاظت منابع
موضوع	زباله و زباله زدایی Refuse and refuse disposal زباله و زباله زدایی -- مدیریت Refuse and refuse disposal -- Management زباله و زباله زدایی -- جنبه‌های زیست‌محیطی Refuse and refuse disposal -- Environmental aspects مواد زائد -- مدیریت Waste products -- Management مومنی‌ها، فاطمه، ۱۳۶۴-، مترجم حشم فیروز، ۱۳۷۰-، مترجم شهرداری تهران، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران Tehran Municipality, Tehran Urban Planning and Research Center ایالات متحده، آژانس حفاظت محیط زیست United States, Environmental Protection Agency TD۷۹۱ ۶۲۸/۴۴ ۹۸۸۶۹۸۶ فیبیا
شناسه افزوده	شناسه افزوده
شناسه افزوده	شناسه افزوده
شناسه افزوده	شناسه افزوده
شناسه افزوده	شناسه افزوده
شناسه افزوده	شناسه افزوده
رده بندی کنگره	رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی	اطلاعات رکورد کتابشناسی

مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران

بهترین روش‌های مدیریت پسماند: راهنمای تصمیم‌گیران در کشورهای در حال توسعه
نویسنده: (EPA) سازمان حفاظت محیط زیست آمریکا، دفتر حفاظت و بازیابی منابع
مترجمین: دکتر فاطمه مومنی‌ها (استادیار مرکز تحقیقات مواد زائد جامد پژوهشکده محیط زیست دانشگاه علوم پزشکی تهران)
مهندس معصومه حشم فیروز (دانشجوی دکتری مهندسی بهداشت محیط دانشگاه علوم پزشکی تهران)
ویراستاری، صفحه‌آرایی و طراحی جلد: موسسه فرهنگی هنری نگاه نو تهران
نوبت چاپ: اول ۱۴۰۲
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
بها: ۲.۴۳۰.۰۰۰ ریال
ناشر: انتشارات مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۵۶-۷۵-۰
کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران خیابان خیام روبروی مترو امام خمینی ساختمان شماره ۲ شهرداری تهران شماره ۹۵۸
کدپستی: ۰۲۱۹۶۰۱۵۴۲۰ تلفن: ۱۱۱۴۶۷۶۱۱۱
rpc.tehran.ir info.rpc@tehran.ir

فهرست

۹	سخن نخست
۱۳	بخش اول: مقدمه
۱۹	بخش دوم: اهمیت مدیریت پسماند
۳۱	بخش سوم: رویکردها
۳۹	بخش چهارم: مشارکت ذی‌نفعان
۵۱	بخش پنجم: سیستم‌های برنامه‌ریزی
۵۹	بخش ششم: ملاحظات اقتصادی
۷۵	بخش هفتم: تعیین خصوصیات پسماند
۹۱	بخش هشتم: کاهش و به حداقل رساندن تولید پسماند
۹۷	بخش نهم: تفکیک، جمع‌آوری و حمل‌ونقل
۱۲۳	بخش دهم: مدیریت پسماند آلی
۱۳۹	بخش یازدهم: بازیافت
۱۶۱	بخش دوازدهم: مدیریت محل‌های تلنبار پسماند
۱۷۳	بخش سیزدهم: محل‌های دفن بهداشتی
۱۹۱	بخش چهاردهم: استحصال انرژی
۱۹۷	منابع
۲۱۵	پیوست

مدیریت مطلوب پسماندها با توجه به حجم بالای تولید روزانه آن در تمامی کشورها از اهمیت ویژه‌ای به‌خصوص از دیدگاه زیست‌محیطی و بهداشتی برخوردار است. رشد چشمگیر تولید پسماندهای جامد شهری و صنعتی در بسیاری از کشورها به‌دلیل افزایش جمعیت، شهرنشینی سریع، تغییر در سبک زندگی و تسریع در تحولات تجاری و صنعتی در دهه‌های گذشته تجربه شده است. پیش‌بینی می‌گردد تولید پسماند جهانی تا سال ۲۰۵۰ به ۳/۴ میلیارد تن سالیانه افزایش یابد. پردازش چنین حجم قابل توجهی از پسماند، نگرانی‌هایی را برای برنامه‌ریزان محیط زیست، سیاست‌گذاران و محققان در زمینه حفظ پایداری ایجاد کرده است. با توجه به پیش‌بینی میزان پسماند تولید شده تا سال ۲۰۵۰ به هر یک مناطق جغرافیایی براساس میلیون تن در سال، مناطق جنوب صحرای آفریقا با ۱۹۶/۵ درصد و پس از آن غرب آسیا و شمال آفریقا با ۹۷/۷ درصد به‌ترتیب بیشترین میزان رشد تولید پسماند را تا سال ۲۰۵۰ دارند. همچنین پیش‌بینی می‌گردد اروپا و آسیای میانه با ۲۵ درصد و آمریکای شمالی با ۳۷ درصد، به‌ترتیب کمترین میزان رشد تولید پسماند را تا سال ۲۰۵۰ داشته باشند. این درحالی است که کشورهای رو به پیشرفت در زمینه مدیریت کارآمد پسماند، با محدودیت منابع و چالش‌های اساسی مواجه هستند. زبان‌های اقتصادی و محیط زیستی ناشی از عدم مدیریت صحیح پسماندها در کشورهای درحال توسعه، برنامه‌ریزی ناکافی و صرف هزینه‌های گزاف به‌منظور جمع‌آوری و دفع پسماندها توسط نیروی کار غیر ماهر، لزوم انجام اقدامات مؤثر و اساسی را در زمینه مدیریت پسماند روشن می‌سازد چراکه مدیریت پسماند به‌عنوان موضوعی پیچیده، نیازمند راه‌حل‌ها و روش‌های مؤثر برای اطمینان از نتایج مثبت آن است.

در این رابطه، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران اقدام به ترجمه کتاب «تجربیات موفق مدیریت

۱۰ | بهترین روش‌های مدیریت پسماند: راهنمای تصمیم‌گیران در کشورهای در حال توسعه

پسماند: راهنمای مدیران (تصمیم‌گیرندگان) در کشورهای رو به پیشرفت» نموده است. این کتاب با تلفیقی از اصول علمی و تجربی به ارائه راهکارهای عملیاتی در خصوص مدیریت پسماند در مراکز شهری متوسط و بزرگ در کشورهای رو به پیشرفت با در نظر داشتن محدودیت آن‌ها از منظر تکنولوژی و اقتصادی پرداخته است. مخاطبان اصلی این راهنما مدیران شهری هستند، بخش‌هایی از این راهنما برای مناطق روستایی قابل استفاده است و بخش‌های دیگر برای سایر ذینفعان از جمله سازمان‌های غیردولتی، بخش خصوصی و مردم قابل اجرا می‌باشد.

امید است این راهنما، با مبنا قرار دادن استراتژی‌های مدیریتی کارآمد پسماند در سایر کشورها، موجب ارتقای دانش و جلب توجه بیشتر مدیران نسبت به روش‌های موفق مدیریت پسماند گردد.

عطاءالله رفیعی آتانی

رئیس مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران

www.ketab.ir